

Talvisodan aikaan yhteiskoulussa opettajana toiminut Veijo Kokkonen:

Koulu teki suojautumisretken Ainolan metsiin

— Talvisodan varalle oli Järvenpäässä varustautunut hyvissä ajoin. Minut oli määrätty väestösuojelupäälliköksi ja teimme yhdessä majuri Petäjän kanssa Järvenpäälle väestösuojelusuunnitelman jo ennen talvisodan alkua, kertoo talousneuvos Veijo Kokkonen.

Veijo Kokkonen oli vanhempiensa ja sisarustensa kanssa muuttanut Järvenpään jo vuonna 1926. Hän oli mennyt naimisiin vuonna 1932 ja muuttanut entiseen Westermarckin pehtoorin taloon Sahaa vastapäätä.

Jo ennen talvisodan alkua oli Järvenpäässä varustautunut sodan mahdollisuuteen nimittämällä Veijo Kokkonen alueen väestösuojelupäälliköksi. Hän laati yhdessä majuri Petäjän kanssa alueelle väestösuojelusuunnitelman, joka kuitenkin näin jälkikäteen ajatellen on Kokkonen mielestä melko hatarä.

Suunnitelmana oli, että hälytyksen tullessa kaikki järvenpääalaiset, jota kymmeniä kykenevät juoksevat lähimetsiin. Suunnitelma toimi teoriansa, mutta käytännössä matkaa olisi useimmille tullut niin paljon, etteivät he olisi ennättäneet metsään ennen pommitusten tuloa, kertoo Veijo Kokkonen näin jälkikäteen hieman naureskellen.

Väestösuojeluun kuuluvia pelastus-, sammutus- ja ensiapukursseja järjestettiin myös Järvenpäässä. Väestösuojelukeskuksena toimi entinen Westermarckin kartanon rakennus, nykyisin koulunäyttelykeskukseksi muutettu terveyskeskuksen toimilaitos oleva rakennus.

Sibelluksenkatu aseman mäeltä kuvattuna 1930-luvulla.

(Kuvat täällä aukeamalla: Järvenpää-seura)

Ylikersantti Veijo Kokkonen rintamalla lomalla tullessaan.

Koulut suljettiin jo ennen sotaa

Veijo Kokkonen koki suunnitelman toimivuutta Järvenpään Yhteiskoulun oppilaiden kohdalla. Tämä suojautumisretki Ainolan takasiin metsiin kuitenkin osoitti suunnitelman vaikeudet käytännössä.

— Jo ennen talvisodan alkamista opetettiin Järvenpään Yhteiskoulussa väestösuojelua, joka kulki silloin nimellä maanpuolustus. Siihen kuului muun muassa hieman suunnistuksen ja ensiavun opetusta, kertoo Veijo Kokkonen.

Järvenpäässä käytiin koulua vuonna 1939 syyslukukaudella lokakuun 11. päivään asti. Silloin koulu suljettiin toistaiseksi kiristyvän ulkopoliittisen tilanteen vuoksi.

Koulu avattiin uudelleen marraskuun 13. päivä, kun Neuvostoliiton ja Suomen väliset suhteet näytivät paremmilta. Koulut jouduttiin kuitenkin sulkemaan pian sodan sytyttyä 30. marraskuuta 1939.

Koko koulu kutsuttiin koulun juhlassa marraskuun viimeisenä päivänä. Rehtori ilmoitti Helsingin pommituksista ja sukui koulun toistaiseksi. Oppilaat lähtivät kotihinsa pommitusten pelästen, muistelee Ester Kokkonen. Veijo Kokkonen puolestaan, joka oli myös opettajana siihen aikaan Järvenpäässä.

Näkymä aseman mäeltä luoteeseen Louin peloilta 1930-luvulla.

— Tehävinä oli antaa hälytys Järvenpäässä, kun ilmoitus pommituksista tuli. Marraskuun viimeisenä päivänä, talvisodan ensimmäisenä, en kuitenkaan hälytyksistä antanut, koska oppilaiden piti päästä junalle kotihinsa. Junat pysähtyivät nimittäin aina hälytyksen tullessa niille sijoilleen, missä olivat, kertoo puolestaan Veijo Kokkonen.

Ilmatähtystys Seurojentalon katolla

Järvenpään ensimmäinen hälytyskeskus saatiin Kokkonen mukaan jo ennen talvisodan alkua. Se sijaitsi nykyisen Järvenpää-talon honkikon luona korkealla mäellä kahden pylivään päädessä. Sieltä sen ääni kuului varmasti ylitse koko kaupungin.

— Seurojentalon katolla oli ilmatähtystyskoppo. Järvenpää ei talvisodan aikana kuitenkaan pommitettu, kertaaan Jatio-sodan aikana ainoastaan kerran lensivät viholliskoneet Järvenpään yli metsästä ja ampuvat konekiväärillä juuri Seurojentalon katualueelle, muistelee Veijo Kokkonen.

Järvenpää selvisi talvisodasta pommituksista, mutta kaupungin pelko ja hätä pommitusten lentäessä kaupungin ylitse oli Kokkonen mukaan suuri.

— Ihmiset kääntyivät lakonihin ja suojautuivat metsiin ja ojiin aina pommitusten ylitäessä kaupunkiin. Talossa silläkällä ollessa luostin yleensä kellariin, jos sellainen oli olemassa. Viholliskoneet näkyivät hyvin kirkkaima pakkaapäivinä korkealla taivaalla, kun ne lensivät pommitamaan Helsinkiä. Pommitusten jyrinä kantautui Järvenpään saakka, Kokkonen muistelee.